

Polis i framtiden – polisutbildningen som högskoleutbildning (SOU 2016:39)

Till skillnad från tidigare utredningar på området har utredningen inte haft till uppgift att utreda frågan om grundutbildningen till polisman ska bli en högskoleutbildning, utan enbart hur det ska göras. Avsikten med en sådan reformering av polisutbildningen är enligt regeringens direktiv att säkerställa att Polismyndigheten får den kompetens som krävs för att utföra sitt uppdrag i ett allt mer komplext samhälle. Bekämpningen av brottslighet som ständigt finner nya former kräver, enligt direktiven, en polisutbildning med tydlig förankring i vetenskap och beprövad erfarenhet.

Med denna avgränsning av utredningsuppdraget har utredningen inte granskat eller analyserat alternativa förslag till en omformning av polisutbildningen.

Det torde vara en allmän uppfattning i samhället att den polisens verksamhetsresultat måste förbättras. Den nedåtgående trenden vad gäller uppklarade brott talar för att polisens kompetens behöver stärkas. Detta gäller bland annat att kompetensen att med polisiära befogenheter, långsiktigt och uthålligt, verka i yttre tjänst med de påfrestningar det kan innebära i exempelvis områden med social oro. En samhällsutveckling med mer avancerad och organiserad brottslighet gör det också nödvändigt att förstärka polisens kompetens genom att anställa ytterligare akademiskt utbildade personer inom olika specialområden som bl a utredare och analytiker.

Med de utmaningar som föreligger är naturligtvis en förbättring av den polisiära grundutbildningen en viktig komponent. Frågan är bara om vägen till detta går via en polisutbildning i högskoleform. Enligt Juseks mening är utredningens argumentation långt ifrån övertygande. Tvärtom belyser utredningen en rad svårigheter med att omforma en professionsutbildning med bara en tänkbar arbetsgivare – staten – till en utbildning bedriven inom de självständiga forskningsinriktade akademierna.

Den nuvarande polisutbildningen är två och ett halvt år lång, inklusive ett halvt år aspirant-tjänstgöring. Den innehåller med nödvändighet en stor andel praktiska moment såsom polisbilkörning, vapenhantering, hantering av och bemötande i olika krissituationer, akutsjukvård m.m.. Även om utbildningen förlängs till en treårig utbildning är det svårt att se att den teoretiska/akademiska delarna i grundutbildningen - i bl a juridik, sociologi, kriminologi, beteendevetenskap – får en sådan omfattning att en polisexamen kommer i nivå med övriga yrkesexamina.

En allt för utbyggd teoretisk del i den grundläggande polisutbildningen riskerar samtidigt att motverka syftet att få fler kvalificerade poliser som arbetar med allmän ordning, trygghet och säkerhet. Redan idag försvinner många poliser en kort tid efter grundutbildningen till inre tjänst. Om ett mål är fler poliser som arbetar i yttre tjänst nära allmänheten måste utbildningen skapa bästa tänkbara förutsättningar för just detta.

Enligt Juseks mening talar mycket för att den polisiära grundutbildningen inte ska pressas in i högskolesystemet utan får vara en kvalificerad utbildning utifrån de mycket speciella förutsättningar som gäller för polisyrket. Däremot skulle staten behöva satsa på en högre utbildning för de delar av det polisiära arbetet som verkligen behöver stöd i forskning och vetenskap. En sådan utbildning skulle vända sig till personer med polisiär grundutbildning eller akademisk examen som arbetar inom polisens utredande eller operativa verksamheter och kunna avse beteendevetenskap (intervjumetoder, dvs förhör), juridik, ekonomi, naturvetenskap (kriminalteknik), sociologi och kriminologi.

Jusek

Magnus Hedberg, vd

Per-Olof Persson, förbundsjurist